

Estonian A: literature – Standard level – Paper 1
Estonien A : littérature – Niveau moyen – Épreuve 1
Estonio A: literatura – Nivel medio – Prueba 1

Wednesday 4 May 2016 (afternoon)

Mercredi 4 mai 2016 (après-midi)

Miércoles 4 de mayo de 2016 (tarde)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a guided literary analysis on one passage only. In your answer you must address both of the guiding questions provided.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez une analyse littéraire dirigée d'un seul des passages. Les deux questions d'orientation fournies doivent être traitées dans votre réponse.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un análisis literario guiado sobre un solo pasaje. Debe abordar las dos preguntas de orientación en su respuesta.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

Teostage ühe katkendi kirjanduslik analüüs. Vastake mõlematele küsimustele.

1.

Nukrad hetked

Nüüd värvib taevast eha purpurkuma,
ma vaatlen aknast seda loojangut.
Aed hakkab ümberringi hämarduma
ja tuulelgi ei ole enam rutt.

5 Seal vastu valgust tühjad oksavõred,
nüüd läigib uibu ehapaiste käes.
Ja taevas hõõgub, palavikus põleb,
ta sülle sureb sügisene päev.

10 Ma olen ise nagu õhtukuma,
veel tuksub minus iga verepiisk,
veel elan ma, kuid pole teada, kunas
mind hämar vaikus enesega viib.

15 Ma hajun varsti ja ei taastu iial,
mis sest, et igal koidul ärkab päev.
Ja kui kord kevad tuleb jälle siia,
võib-olla mina teda siis ei näe.

20 Ja ainult minu unistuste udu
veel lehvib nende õunapuude all,
kui kevadöö on hämaruse kudund
ja leebe taevas kumab üleval.

Ma oma laulud jätan siiski siia,
neist mesilased sumisegu puul.
Neid mööda kõrget kevadlaotust viia
lõolauluga võib lõunakaare tuul.

25 Oh, siiski kahju mul on sinust, kevad,
kui ma sind enam kunagi ei näe!
Sa tuled ikka siia sädelema,
sa oled möödapääsmatu kui päev.

30 Mul pole jumalat, kuid harda palve,
suur Loodus, sinu altarile tee.
Mul anna päevi selleks üheks talveks,
mul anna jõudu kevadeni veel.

35 Veel tahaks näha, kuidas õitseb sirel,
kuis salus ööbikud on ärevil,
mu igatsused, minu kuumad kired
siis saaksid luuleks valgel paberil.

Veel tahan joosta kohavasse randa,
on kerge kevadine jala-ast.
Ja siis mind armsam käte peal võib kanda
40 nii õrnalt, hellalt nagu väikest last.

Ah, armsam! Armastanud väga palju
mu süda on sel lühikesel teel!
Kuid praegugi ta hõõgub, tuksub valjult,
ta anub, nõuab elult veel ja veel.

45 Ma ütlen laulus — ma ei taha surra,
mu laul on parem minust, tema jääb.
Kuid minu soovid tõelisust ei murra,
ma olen jõuetu ta tahte käes.

50 Näe praegu metsa taha päike suri,
mis aitaks hüüe: “Ära mine veel!”
Mu süda leegib täna nagu uri,
võib-olla homme aga tuhk on leel.

Ilmi Kolla*, *Luuletused* (1957)

* Ilmi Kolla: suri 1954. aastal tuberkuloosi. Luuletus on kirjutatud 1953. aastal.

- (a) Analüüsige, milliste poeetiliste vormivõtetega ühendab luuletus loodusekujutuse ja lüürilise mina sisekaemuse.
- (b) Analüüsige igatsuse, surma ja loomingu teemade vahelisi seoseid luuletuses.

2.

- Kui me vahetuse lõpul hingeldades šahtist välja ronisime, kuldaskeskööpäike uinuvat lagendikku. Laagrisse jõudes sõime oma leiva, heitsime naridele, jäime tummalt lakke vahtima. Mulle meenusid äsja teel kaevandusest laagrisse nähtud vanaema ja lapselaps, nad seisid tee kõrval ja vahtisid meid imelike tardunud silmadega. Siis võttis vanaema tüdrukukesel käest ja tõmbas ta eemale, nad kaugesid meist, korra nagu andekspaluvalt tagasi vaadates.
- 5 Helmut jäi seda nähes viivuks seisma ja ütles:
 „Kaks inimest... Ja needki põgenesid meie eest... Kui suur peab küll olema selle kurja võimu jõud, et mitte keegi meile isegi otsa vaadata ei julge, meid inimesteks tunnistada ei söanda?“
- 10 Nüüd ajas ta end naril istukile ja kritseldas midagi. Natukese aja pärast pani ta pliatsijupi kõrvale ja naeris sarkastiliselt:
 „Kirjutasin praegu ühe meistriteose. Tahate, loen ette?“
 Ta ei oodanudki vastust, hakkas lugema:
 „Päev siin lõpu ja alguseta,
 15 vaim nirune pime ja valguseta.
 Praost seinas ja katkisest aknaruudust
 imbub sisse vaid õhupuudust...“
 Ta pani paberi ära ja ütles mõtlikult:
 „See tuli sellest, et ma mõtlesin, kui imelik on ikkagi niimoodi olemas olla – absoluutselt
 20 unustatud, mitte kellelegi vajalikud. Kõikjal tehakse midagi, uusi raamatuid kirjutatakse, uued laulud sünnivad, uusi kujusid raiutakse. Ja see kõik käib ilma sinuta edasi, käib edasi ja midagi pole kaotatud sellega, et sind enam seal ei ole. Mitte kõige vähemastki asjast ei näe, et sinust kuskil puudust tuntaks. See teeb lausa vihaseks!“
 „Eks katsu homme kell kaks mitte väravasse ilmuda, küll siis näed, kas sinust tuntakse
 25 puudust või ei,“ muigas Artur mürgiselt.
 Helmut ei vastanud, kõneles edasi:
 „Kui ma ise mitte midagi loonud ei oleks, siis võiks sellele sülitada. Aga näed, siingi ei saa ma teisiti, kui kritseldan ajaleheservadele või plärupaberile, kuskil näruses barakis põlve peal või aknalaua. Ja imelik on mõelda, et üks tegemine siin niimoodi raisku läheb, ilma et keegi
 30 teda näeks või vajaks.“ Ta tegi pausi.
 „Milleks ma siin õieti kirjutan? Need lehekesed, need sabadeta salmid ei jõua iial kuhugi, ma viskan nad ju kohe jälle minema. Ma võin siin rahulikult ära kõduneda ja mitte keegi ei hakka mitte kunagi otsima neid sirgeldusi. Aga näed, ma ei saa teisiti. Ma teen seda lihtsalt sellepärast, et ma pean seda tegema, see kuulub minu elusolemise juurde. Niikaua, kui ma
 35 veel elus olen...“
 „Maitseasi,“ ühmas Artur. „Mina magan, sina treid värse.“
 „Aga miks mina siis sinu kombel magada ei saa?“
 Kuulasin neid ja mõtlesin, et kummaline on see küll. Meie ümber pole muud kui kaevandused, meie elule annab väärtuse ainult süsi ja leib, me istume selle tundrasoo keskel
 40 ja keegi ei tunne meie vastu huvi. Ja ometi me mõtleme, räägime, isegi kirjutame. Helmut oma salmikestega on nagu sügava mere põhja vajunud lambike – teda ei näe enam keegi, aga ta kiirgab ikka veel oma tillukest valgust, see kiirgamine annab talle jõudu edasi elada.

Raimond Kaugver, *Kirjad laagrist* (1989)

- (a) Milliseid võrdlusi ja kontraste erinevate sotsiaalsete gruppide vahel esitatakse tekstis, ja kuidas need loovad teksti tähendust?
- (b) Analüüsige epiteetide (s.t. iseloomustavate lisandsõnade) rolli jutu põhiideede edastamisel.